

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **Mgr. F.Š.**, t proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 7. 2018, č. j. VS-948-2/ČJ-2018-8000140-10, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2022, č. j. 5 A 29/2019 - 7,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost proti výrokům I. a IV. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2022, č. j. 5 A 29/2019 - 7, **s e o d m í t á .**
- II.** Kasační stížnost proti výrokům II. a III. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 6. 2022, č. j. 5 A 29/2019 - 7, **s e z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou žalobou se žalobce (stěžovatel) domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalované, kterým byla podle § 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím pro neuhrazení nákladů za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací odložena jeho žádost o poskytnutí informace. Stěžovatel se v žalobě domáhal i vydání předběžného opatření, kterým měla být žalované uložena povinnost zdržet se všech dehonestujících a diskriminačních výroků při výkonu její působnosti a při úředním styku se stěžovatelem. Současně stěžovatel v žalobě požádal soud o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud výrokem I. zamítl návrh stěžovatele na vydání předběžného opatření, výrokem II. rozhodl, že se stěžovatel neosvobozuje od soudních poplatků, výrokem III. zamítl návrh na ustanovení zástupce a výrokem IV. stěžovatele vyzval k zaplacení soudního poplatku.

[3] V odůvodnění usnesení ve vztahu k výroku I. uvedl, že se stěžovatel nedomáhá vydání předběžného opatření týkajícího se ochrany jeho veřejných subjektivních práv, ale vydání předběžného opatření v soukromoprávní věci. Vzhledem k tomu, že meritorní žaloba by v takové věci byla podle § 46 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“) odmítnuta, tím spíše je třeba odmítnout návrh na vydání předběžného opatření.

[4] Co se týče návrhu stěžovatele na osvobození od soudních poplatků, soud s odkazem na judikaturu NSS uvedl, že majetkové poměry stěžovatele nejsou pro posouzení žádosti

rozhodující. Přihlédl k tomu, že stěžovatel soudu adresuje velké množství žalob, často téměř shodných, většinou proti žalované, týkající se poskytování informací. Neuváženě tak nadužívá možnost požádat soud o osvobození od soudních poplatků k tomu, aby bezplatně vedl velké množství řízení. Proto je namístě odeprít dobrodiní osvobození od soudních poplatků a žádost zamítnout.

[5] Protože stěžovatel nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, soud zamítl i návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů (§ 35 odst. 10 věta první s. ř. s.).

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Stěžovatel napadl usnesení městského soudu kasační stížností, jejíž důvody lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s. Uvádí, že městský soud bez jakéhokoliv zkoumání majetkových poměrů zamítl jeho návrhy na osvobození od soudních poplatků i ustanovení zástupce. Poukazuje na délku řízení i na to, že poučení o složení senátu mu bylo městským soudem zasláno až spolu s napadeným usnesením. Rozhodnutí je podle stěžovatele založeno na domněnkách a popírá ústavně zaručené právo stěžovatele na informace. Rozhodující senát se stěžovateli jeví jako funkčně nezpůsobilý a podjatý.

[7] Navrhuje, aby NSS zrušil napadené usnesení a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků za kasační stížnost.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Poté zkoumal, zda jsou splněny další podmínky řízení. Podle judikatury NSS podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského (městského) soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost, podmínkou není ani povinné zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval.

[9] Kasační stížnost proti I. a IV. výroku napadeného usnesení je nepřípustná.

[10] Důvody nepřípustnosti kasační stížnosti jsou upraveny v § 104 s. ř. s. Podle odst. 3 písm. b) a c) tohoto ustanovení je nepřípustná kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení, nebo které je podle své povahy dočasné.

[11] Rozhodnutí o předběžném opatření (výrok I. napadeného usnesení) slouží k přechodné úpravě poměrů účastníků do doby, než se tyto poměry změní nebo než bude pravomocně rozhodnuto o věci samé. Předběžné opatření zaniká nejpozději dnem, kdy se rozhodnutí soudu, jímž se řízení končí, stalo vykonatelným (§ 38 odst. 4 s. ř. s.). Z uvedeného je zjevné, že předběžné opatření v žádném případě nemůže působit déle, než do nabytí právní moci meritorního rozhodnutí, případně do okamžiku pravomocného zastavení řízení na základě usnesení soudu. Dočasná povaha rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření ve věci je tedy nepochybná. Tento právní závěr NSS zastává konzistentně ve své judikatuře (viz blíže rozsudek ze dne 16. 5. 2018, č. j. 1 As 94/2018 - 28, ze dne 6. 3. 2014, č. j. 10 As 4/2014 - 19, ze dne 21. 12. 2007, č. j. 4 Ads 52/2007 - 145, nebo usnesení ze dne 28. 1. 2004, č. j. 1 Ans 2/2003 - 35, publ. pod č. 762/2006 Sb. NSS). Kasační stížnost směřující proti rozhodnutí městského soudu, jímž byl zamítnut návrh stěžovatele na vydání předběžného opatření, je proto ve smyslu § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. nepřípustná.

pokračování

[12] Výzva soudu k zaplacení soudního poplatku (IV. výrok napadeného usnesení) je rozhodnutím, jímž se pouze upravuje vedení řízení (viz rozsudek NSS ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 As 2/2008 – 47). Kasační stížnost směřující proti této výzvě je proto ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. nepřijatelná.

[13] Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů proto kasační stížnost proti I. a IV. výroku napadeného usnesení jako nepřijatelnou odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 120 s. ř. s.

[14] Následně soud posoudil kasační stížnost ve zbývajícím rozsahu a dospěl k závěru, že není důvodná.

[15] Městský soud srozumitelně a přesvědčivě zdůvodnil, proč stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Poukázal především na množství soudních řízení, která stěžovatel vede ve věcech souvisejících s žádostmi o poskytování informací. Příležitě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého „i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovi životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastníkova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[16] V souzené věci se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí, kterým bylo pro nezaplacení úhrady za mimořádně obsáhlé vyhledání informací odloženo vyřízení jeho žádosti o poskytnutí informací povinným subjektem Vazební věznice Praha – Ruzyně. Z formulářové žaloby je patrné, že stěžovatel do jejího znění v jednotlivých věcech doplňuje pouze identifikační údaje napadeného rozhodnutí a obecně obhajuje svoji rozsáhlou procesní aktivitu. Stěžovatel netvrdil ani neprokázal, že by se jednalo o spor mající vztah k podstatným okolnostem jeho životní sféry (viz shora citované rozhodnutí sedmého senátu). Stejně jako v dalších věcech je naopak zřejmé, že i v nyní projednávané věci jde o spor vyvolaný zájmem stěžovatele o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Nadto je i zdejšímu soudu z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou (resp. s různými vězeňskými zařízeními) množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují před soudy.

[17] NSS již dříve ve své judikatuře uvedl, že stěžovatel má plné právo taková řízení vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit (a nejde-li o šikanózní jednání nebo jiné zneužití veřejných práv). Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků není prostředkem k tomu, aby osoby s nízkými příjmy mohly vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namíste, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu nyní vedené řízení nemá.

[18] Ostatně ani v kasační stížnosti stěžovatel konkrétně neuvádí ani nedokládá vztah požadovaných informací ke své životní sféře, dokonce ani blíže nepolemizuje s konkrétní argumentací městského soudu.

[19] K obecnému tvrzení stěžovatele o porušení jeho „politického práva“ NSS uvádí, že nepochybně jeho právo žádat povinné subjekty o informace. To neznamená, že v takovém množství sporů, které stěžovatel před správními soudy vede (jen u NSS se jedná o více než 450 věcí), musí být vždy osvobozen od soudních poplatků.

[20] Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například i tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je podle zdejšího soudu správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek. Uvedené platí tím spíše, má-li stěžovatel právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie (viz např. rozsudek NSS ze dne 4. 4. 2019, č. j. 10 As 88/2019 - 13).

[21] Vzhledem k popsáním okolnostem nepostupoval městský soud v rozporu s právními předpisy, učinil-li závěr, že nebude zkoumat jeho majetkové poměry a stěžovatele od placení soudních poplatků neosvobodí.

[22] Protože stěžovatel nesplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nemohl být mu ani pro řízení o žalobě ustanoven zástupce (§ 35 odst. 10 s. ř. s.) V řízení o žalobě navíc není zastoupení advokátem povinné (pro úplnost srov. např. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19). Městský soud tedy nepochybil ani tím, že stěžovateli neustanovil zástupce z řad advokátů.

[23] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel v rámci kasačních námitek uvedl, že je „je otrěsen neboráznými průtahy řízení i argumentací senátu, správního soudu, kterou považuje za výraz nejhorší arogance a despektu k jeho osobě“ a rozhodující senát se mu „jeví jako funkčně nezpůsobilý k rozhodování“, což má být důvodem podjatosti. Nejvyšší správní soud proto k této námitce přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel spatřuje důvod podjatosti v procesním postupu soudců (senátu) v řízení ve spojení s tím, že soud nevyhověl jeho procesním návrhům a zdůrazňuje, že poučení o složení senátu mu bylo zasláno až spolu s napadeným usnesením. Důvod k vyloučení soudce z rozhodování a projednání věci ale podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemůže spočívat v jeho postupu v řízení o projednávané věci (viz např. usnesení NSS ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003-47, č. 283/2004 Sb. NSS, obdobně rovněž Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 58). Tato námitka tedy rovněž není důvodná.

[24] K tvrzení týkajícímu se neúměrné délky dosavadního řízení NSS uvádí, stěžovatel měl možnost uplatnit návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu dle § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, této možnosti ale nevyužil.

IV. Závěr

[25] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost je v části nepřipustná a v části nedůvodná, a proto ji podle § 104 odst. 3 písm. b) a c) ve spojení s § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zčásti odmítl a dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zčásti zamítl.

[26] O náhradě nákladů řízení NSS nerozhodoval, jelikož o nich přísluší rozhodnout městskému soudu podle výsledku řízení ve věci samé v rozhodnutí, jímž se toto řízení končí (§ 61 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 16. září 2022

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu